

Сментина Н. В.
д.е.н., професор,
професор кафедри економіки, права та управління бізнесом
Добриніна Д. А.
здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня,
Одеський національний економічний університет,
м. Одеса

СТИМУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ: ВИКЛИКИ ТА ІНСТРУМЕНТИ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ

Підприємництво виступаючи обов'язковим елементом ринку відіграє важливу роль в ефективному функціонуванні місцевої економіки. Від діяльності суб'єктів підприємництва залежить рівень надходжень до бюджетів всіх рівнів, можливість вирішення соціальних проблем, у тому числі зменшення безробіття, підвищення рівня життя населення. Саме тому пріоритетним напрямом діяльності органів місцевого самоврядування є реалізація потенціалу підприємницької діяльності за рахунок заходів державної підтримки та стимулювання. Загальновизнаним в наукових колах є той факт, що держава повинна брати активну участь у формуванні політики сприяння розвитку сфери підприємництва шляхом використання економічних важелів і механізмів. З огляду на зазначене уряди держав із різним рівнем соціально-економічного розвитку всіляко підтримують підприємницьку діяльність.

Протягом останніх років на урядовому рівні приділяється значна увага побудові ефективної системи державної підтримки підприємницької діяльності. Чимало було зроблено Міністерством економічного розвитку, Державною регуляторною службою України й іншими органами виконавчої влади, зокрема: врегульовано процедуру державної реєстрації; введено спрощену систему оподаткування та звітності суб'єктів малого підприємництва; упорядковано систему перевірок фінансово-господарської діяльності.

Разом з тим, стратегічні заходи розвитку підприємницької діяльності в державі закладаючи основу довгострокового планування на національному рівні, зумовлюють необхідність подальшого розроблення відповідних політик розвитку сектора малого та середнього підприємництва на рівні областей, міст та територіальних громад. Саме цей підхід покладено в основу стратегії смарт-спеціалізації підприємницької діяльності на місцевому рівні, яка полягає в тому, що обмежені ресурси повинні спрямовуватися на ті види діяльності, технології та сектори, де територіальна громада має найбільш обґрунтовані шанси завдяки багатьом місцевим взаємозв'язкам та взаємодії між зацікавленими сторонами. При цьому варто відмітити, що йдеться не лише про цільові сектори, а й про цільові заходи (модернізація, перехід на нові технологічні рішення, диверсифікація тощо), які можуть бути прив'язані до конкретних технологій/технологічних рішень, можливостей.

Для допомоги підприємцю на місцевому рівні розроблено добірку інформаційно-довідкових матеріалів, які містять посилання на доступні інструменти підтримки підприємництва. Серед них: пільгове кредитування, інформаційна підтримка підприємницької діяльності; заходи виставково-ярмаркової діяльності в Україні та за кордоном; національні освітні програми для підприємців та експортерів.

Особливе місце серед інструментів підтримки підприємницької діяльності посідають заходи, які спрямовані на підтримку підприємницької діяльності у відповідь на складні економічні виклики, що стали наслідками пандемії «COVID-19», а в 2022 році і військової агресії РФ. Через пандемію більшість українських підприємств та підприємців зіштовхнулися зі значними викликами та змушені адаптуватися до «нової реальності». Серед заходів державної підтримки підприємців в умовах COVID-19 варто відміти такі: розширення доступу

до фінансів; спрощення державного регулювання бізнесу; послаблення податкового навантаження на бізнес; підтримка застрахованих осіб; підтримка бізнесу, який втратив частину доходів через карантин.

Для стимулювання підприємницької діяльності в рамках економіки воєнного часу запроваджено пільгове кредитування [1]. Будь-який бізнес зможе отримати кредит під 0% на час воєнного стану плюс 1 місяць після війни. Далі буде мінімальна ставка – 5%. А загальний обсяг кредиту може бути до 60 мільйонів гривень.

Також урядовим проектом передбачається надання українцям грантів для започаткування бізнесу, розвитку підприємництва та навчання [2; 3]. Йдеться про:

- мікрогранти для створення власного бізнесу;
- гранти для розвитку переробного підприємства;
- державне фінансування закладки саду;
- кошти для розвитку тепличного господарства;
- грант на реалізацію стартапу, у тому числі в сфері ІТ;
- кошти на навчання ІТ-спеціальностям.

Серед інструментів підтримки бізнесу в умовах війни варто також відмітити такі: компенсація роботодавцю витрат на оплату праці за кожну працевлаштовану особу з числа внутрішньо переміщених осіб; тимчасове переміщення підприємств з постраждалих під час війни регіонів; цифрові взаємодія для допомоги з релокації бізнесу.

Для бажаючих відкрити власний бізнес пропонуються покрокові інструкції, що розповідають, які дозвільні документи будуть потрібні для відкриття того чи іншого бізнесу [4]. За допомогою електронного інструменту, відповідаючи на декілька уточнюючих питань можна отримати свій власний check-list завдань, а саме: які документи потрібно зібрати, скільки часу займе кожна процедура, куди звертатися та інше.

На місцевому рівні важливу роль у стимулюванні підприємницької діяльності в контексті її смарт-спеціалізації відіграють торгово-промислові палати. Торгово-промислові палати серед заходів підтримки підприємницької діяльності пропонують такі: надання інформації про діючі регіональні та міжнародні проекти і програми підтримки МСП; консультування та супровід з питань підготовки грантових заявок; організація бізнес-заходів для МСП: конференцій, форумів, семінарів, круглих столів з питань ведення підприємницької діяльності; розробка та проведення бізнес-тренінгів які сприяють розвитку бізнесу; організація зустрічей B2B та інші.

Зазначене вище дозволяє констатувати, що в умовах війни новою національною ідеєю для українців має стати підприємництво. Перехід до економічної моделі, коли великий внесок у ВВП роблять підприємства, є дуже важливим, стимулюватиме створення міцного середнього класу та дасть поштовх до появи нових робочих місць у воєнний час.

Список використаних джерел

1. ЄРобота: гранти від держави на відкриття чи розвиток бізнесу. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua>.
2. Уряд запускає систему грантів для розвитку підприємництва. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-zapuskaye-sistemu-grantiv-dlya-rozvitku-pidpriyemnictva>.
3. Деякі питання надання грантів бізнесу: Постанова Кабінету міністрів України від 21 червня 2022 р. № 738. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-nadannya-grantiv-biznesu-738-210622>.
4. StartBusinessChallenge. URL: <https://sbc.regulation.gov.ua>.